

Az erős unió védelmében

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 29. szám, 2022. július 22.

Rég olvastam olyan közhelyes, tényeket figyelmen kívül hagyó írást, mint amilyen Ungár Péter, az LMP frakcióvezetője az Európai Unióról jegyzett cikke a múlt heti *ÉS*-ben (*Az unióról*, 2022/28.). Felületes állításai féligazságokat félcelnek össze egy, az integrációt és az unió életképességét megkérdőjelező gondolathalmazba. Meggyőződésem szerint az illiberális támadások keresztüzében felelőtlen pontatlanságait válasz nélkül hagyni. Ungár szándékait illetően nem tisztem találgatni, bár beszédes, hogy a liberális jelzőt már-már szitkozódva használja. Ebben sem következetes, hiszen ugyanakkor pozitív példaként hivatkozik a techcégek adóztatásáért küzdő dán uniós biztos, Margrethe Vestagerre, pártcsaládunk, a liberális ALDE tagjára. Hasonlóan zavarónak találok Ungár ideológiai szertelenségét; azt sugallja, hogy aki „nem zöld” (értsd: nem utasítja el teljes mértékben a globalizációt és annak vívmányait), az mind „liberális”, a Fidesztől a Momentumig. Írása összes elnagyolt frázisát nem áll módomban cáfolni, de sorra veszem legmeghökentőbb kijelentéseit.

Még ha el ismerjük is tényként, hogy az Európai Unió alapítói – meglehetősen slendrián megfogalmazásban „a XIX században született nyugat-európai, a gyarmattartásból meggazdagodott országok vezetéséből jövő emberek”, nem értem a szerzőt, mégis miként viszonyul ez napjaink Európájának vezetőihez. A nyugat-európai országok az elmúlt közel hat és fél évtized során számottevő társadalmi, szociális, technikai és politikai fejlődésen mentek keresztül. A modernizáció csaknem minden réteget és szektort befolyásolt. A fiúk nem tehetők felelőssé apáik tetteiért, az önvizsgálat – különböző mértékben ugyan, de – szinte valamennyi nemzet esetében a gyakorlatban is megvalósult. A múlttal szembe nem nézés ma sokkal inkább magyar sajátosság, amit a felelősségelhárítás és az áldozati szerep felfogása tükröz.

Az Európai Unióra úgy tekinteni, mint egy, az alapszerződések által berögzült, elavult rendszerre, ugyanolyan hiba, mint egy nyelvet az akadémiai keretek közé szorítani. Ahogy egy szabad világban ez utóbbi napról napra átalakulva követi az elkerülhetetlen változásokat, az európai közösség is pontosan úgy modernizálódott, fejlődött az újabb és újabb kihívásokra reagálva. Aki nem üdvözli a német-francia barátságot, és figyelmen kívül hagyja a tényt, miszerint lassan nyolcvan éve tart a Pax Europaea, azaz béke honol az európai közösségre szavazó országokban, az semmit sem tanult kontinensünk történelméből. Az európai polgárok mérhetetlen szabadság utáni vágyát és háborúellenességét pedig mi sem bizonyítja jobban, mint az orosz agresszióra választ adó, az ukrán szabadságharcot támogató, páratlan összefogás.

Az euroszeptikusok természetesen mélyen hallgatnak arról, hogy a szomszédunkban dúló szörnyű háborúnak nemcsak negatív következményei, de a tagországok közeledése révén olyan hatásai is vannak, amelyek erősebbé tehetnek minket. Bizakodásra okot adó, fontos pillanat volt, ahogy az EU vezető politikusai szinte egy emberként álltak Ukrajna mellé. Pedig a kérdés igencsak megosztó. S itt ismét a történelemkönyvekre hivatkozom: Európa láthatóan változik, alkalmazkodik, fejlődik. Különben miért is vágnának annyian a közösségen belülre?

Lehet, hogy közülünk senki sem nyitott Bécsben cukrászdát az elmúlt 18 évben – bár erre azért mérget sem mernék venni –, de miért is lenne jobb egy magyar vállalkozónak az osztrák fővárosban árulnia a meggyes rétest, mint mondjuk Szentendrén vagy a Balaton partján? A csatlakozás éveiben készített felmérések egyértelműen mutatták, hogy Európában a magyar nép ragaszkodik leginkább ahhoz a helyhez, ahol született. A mobilitás még az országon belül is alacsony, nemhogy a határokon túl. Az

európai intézményekhez szinte lasszóval kellett fogni 2004-ben a számunkra biztosított kvóta betöltéséhez a szakembereket. 2010 után persze nagyot fordult a világ, a szülőföldjükhöz végtelenségig ragaszkodó magyarok ezrei, majd százezrei vándoroltak Nyugat-Európába. Oda, ahol állítólag annyira rossz élni, hogy többségük vissza sem szándékozik jönni. Pedig egy magyar számára az emigrációnál természetelenebb és fájdalmasabb dolog aligha létezik.

Visszatérve Bécsre. A 2018-as országgyűlési választásokat követően volt olyan magyar cég, amely egyetlen nap alatt tette át székhelyét az osztrák fővárosba, amikor egyértelművé vált a vezetősége számára, hogy a kormány tönkre akarja tenni. Akkor ez még csak technikai mentő ötletnek látszott, ma már az alkalmazottak és családjuk is a Lajtán túl él. Meglehet, KATA-sok sokasága követi őket heteken belül. Talán ha őket és sok más tehetséges emberünket nem üldözi hazájától messzire az Orbán-rezsim, miközben saját kiszolgálóik dúskálnak az állami pénzekből összezabrált vagyonban, akkor ma már mi sem lennénk olyan messze az osztrák életszínvonalától. Ezért tehát korántsem az Európai Unió a felelős, egyes-egyedül mi magunk. Pontosabban az elhibázott választásaink.

Az uniós tagság mindezek ellenére számos kényelmi szolgáltatást automatikusan garantált. Ilyen például a schengeni térségen belüli határellenőrzés megszűnése, ami nemzedékek sorának volt régi vágya. S egyben a szabad mozgás, valamint munkaerő-áramlás markáns szimbóluma is lett. Ugyan ki sírná vissza a Hegyeshalomnál torlódó gépkocsisorokat, a többórás várakozást, az útlevél- és vámellenőrzést. Vélhetően senki. Akinek pedig ma már természetes, hogy személyi igazolvánnyal a zsebében szinte megállás nélkül hajthat át Ausztriába, Szlovéniába vagy Szlovákiába, az ne felejtse, ezt is az uniós csatlakozásnak köszönhetjük.

Ahogy azt is, hogy az Erasmus-program révén a magyar fiatalok előtt sok patinás egyetem kapuja nyílt meg, olyan felsőoktatási intézményekbe kaptak bebocsátást EU-s finanszírozással, amelyeken amúgy eurótízezrekért adják a korszerű és modern tudást. De nem is a pénz a legfontosabb. Sokkal inkább a világlátás lehetősége, ami egy egyetemista jövője szempontjából akár sorsfordító lehet. Az új ismeretek, technikák és szemlélet elsajátítása ugyanakkor világnézeti nyitást jelenthet. Az emberi kapcsolatokról már nem is beszélve, amelyek a legtöbb esetben életre szólóak.

Az európai közösség erejét leginkább a váratlan veszélyek, illetve az ezekre adott válaszok mutatták meg, amilyen a koronavírus-járvány vagy a már említett orosz-ukrán háború kirobbanása. Az oltások közbeszerzésének megoldása hatalmas segítséget jelentett a kór elleni küzdelemben, míg a magyarországi különutasság ismét rávilágított arra, hogy az uniós döntések a valós tényekre építve, megalapozottan születnek. Nagy árat fizettünk különködésünkért a 2021 őszen kibontakozó újabb járványhullám során, amikor a lakosságra vetített halálozások számában a világ élvonalába kerültünk. Még a kínaiak sem merték vakcinájukkal az időseket oltani, Orbán Viktornak azonban ez sem számított. Csak és kizárólag a pillanatnyi álsiker. Lehet tehát az EU-t a nehézkességével vádolni, de egy olyan döntés meghozatala, amely a polgárai egészségét kockáztatná, teljességgel elképzelhetetlen. Az emberi élet ugyanis a kontinens nyugati felén mindig is értékesebb volt, mint a keletin. Fájdalommal láthatjuk: Putyin önkényét nem fékezi sem az ukrán, sem az orosz áldozatok száma.

Az Európai Unió működése számunkra sok esetben nehezen értelmezhető. Több mint ezeréves történelmünk során ugyanis oly rövidke voltak a demokratikus időszakok, hogy az ehhez köthető értékek kialakulását és megszilárdulását soha nem hagyta a hatalom. Az uniós tagországok vezetői pedig éppen a számukra kőbe vésett demokratikus játékszabályok tisztelete miatt reagáltak késve az orbáni megtévesztő politikára. A helyzet az, hogy ők sem igazán értettek minket. Fel nem foghatják, hogy egy elit klubba jelentkező tag a felvételét követően miért borítja fel az asztalokat, ugraszt egymásnak mindenkit, és szúrja hátba azt, aki épp az előbb hívta meg egy italra.

Az EU jövőjéről tárgyalni, beszélni, egyeztetni kell. Ahogy azt demokratikus közösségben szokás. Miért nem említi a frakcióvezető úr egyetlen javaslatot sem a 49-ből, amely az Európa jövőjéről szóló konferencia eredménye? Megteszem helyette, mert valóban azt szeretném, hogy az olvasók reálisan lássák a

kontinensünkön zajló politikai folyamatokat. Ezek ugyanis kizárólag rólunk és nekünk szólnak.

A május 9-én lezárult, egyéves konferencia során a polgárok a részvételi demokrácia jegyében fejthették ki elvárásait az EU-val szemben. A különböző platformokon több mint 43 ezer hozzászólás érkezett, megerősítve azt a közös víziót, mely szerint az EU jövője azon is múlik, sikerül-e az állampolgárok véleményét az európai demokrácia középpontjába helyezni. A zárónyilatkozat a fenntarthatóságra, az éghajlatváltozásra és a környezeti kérdésekre vonatkozó javaslatokat sorolta az elsők közé, és az erre összpontosító oktatási programokat éppúgy szorgalmazni fogja, mint az európai polgárok egészséges szokásainak és életmódjának kialakítására, az egészségügy fejlesztésére és annak mindenki számára nyitott, demokratikus igénybevételére tett erőfeszítéseket, amelyek szintén a lista elején (7-10. pontok) találhatóak. De felfedezhetjük benne a tudományos fokozatok kölcsönös elismerésére vonatkozó szándékot is, miközben az álhírek és a félretájékoztatás visszaszorítására egy, az egész Európai Unióra kiterjedő közös platformot kívánnak létrehozni. Ez minden polgár számára könnyen hozzáférhető és hiteles információkat kínál, többek között az éghajlatváltozásról és a fenntartható fejlődésről. A pártok közötti párbeszédet pedig éppen azért sürgeti, hogy Európa világos és hatásos válaszokat adhasson a klímaváltozással kapcsolatos kérdésekre. Ez pedig még mindig több, mint amennyit a zöld pártok eddig a gyakorlatban tettek. Jelenlétük szinte szimbolikus az Európai Parlamentben, a magyar érdekeket pedig ebben a momentumos Cseh Katalin és Donáth Anna képviseli. Teszik ezt reálistan és józan megfontoltsággal, hiszen a klímaváltozással kapcsolatban sohasem hatásos az irreális vágyálmok kergetése. Ezért van az, hogy amint egy zöld párt a hatalom közelébe kerül, vagyis a való világgal találkozik, azonnal módosítania kell korábbi álláspontját. Nézzük csak a német zöldeket, akik lekapcsolták az atomerőműveket, és most a háborús energiaválság fényében kénytelenek visszakapcsolni szénerőműveiket. A klímakérdés megoldása csakis összeurópai szinten értelmezhető, és jól felvázolható politikai folyamat szerves része, amelynek egyik eredménye a Green Deal, vagyis az Európai Zöld Megoldás. Mondanom sem kell, ennek megalkotásában és kidolgozásában is az EP liberális frakciója járt az élen.

2019-ben jogosan hangozott el a jelmondat: Európa zöld lesz, vagy nem lesz! Az elmúlt három évben azonban rá kellett jönnünk, hogy azt is ki kell mondanunk, ha lehet, még hangosabban: Európa erős lesz, vagy nem lesz! Ebből pedig világosan következik legnagyobb feladatunk, az integráció. Utóbbi erősítése lehet ugyanis egyedüli eszközünk a csöppnyi öreg kontinenst fenyegető világhatalmakkal szemben. Függetlenül attól, hogy ez tényleges katonai támadásban vagy gazdasági befolyásolásban nyilvánul meg.

Magyarország euroatlanti integrációjának tehát nincs valós alternatívája. Meglehet, hogy „van élet az EU-n kívül”, de kisebb és közepes méretű országok számára ez az élet olyan lehet, mint Hobbes természeti állapota: magányos, szegényes és rút. Egy erős, összetartó szövetségi rendszer tagjaként viszont ezen országok védelmet nyernek irredenta és autoriter hatalmaktól, míg egymással való kereskedelmük, egységes fellépésük a világpiacon mindannyiunk gyarapodásához vezet. Mi, európai liberálisok, büszkén szavazunk az erős Európára, a szorosabb unióra mint egyetlen lehetséges túlélési formára az illiberális, antidemokratikus keleti rendszerekkel szemben.

(A szerző a liberális európai pártcsalád, az ALDE alelnöke, a Momentum Mozgalom II. kerületi alpolgármestere és külpolitikusa.)